

NAUKI WOJSKOWE

Paweł MAKOWIEC*

ZASADZKA W TERENIE ZABUDOWANYM¹. STUDIUM TAKTYCZNE

Artykuł przedstawia krótką charakterystykę zasadzki, jako jednego z elementów taktyki działań piechoty w terenie zabudowanym. W pierwszej części omówiono współczesne poglądy na rolę zasadzki w działaniach miejskich oraz poszczególne jej warianty: zasadzka przygotowana i improwizowana. W drugiej części zawarto analizę taktyczną walki stoczonej 12 listopada 2004 r. przez irackich insurgentów z siłami amerykańskie TF 2 – 2 IN w Faludży, która jest klasycznym przykładem zastosowania przygotowanej zasadzki w obronie w terenie zabudowanym.

Słowa kluczowe: zasadzka, działania w rejonie zurbanizowanym, teren zurbanizowany, taktyka, Irak, operacja Al Fajr 2004, Faludża

WSTĘP

W obecnie obowiązujących regulaminach taktycznych działań piechoty armii NATO w terenie zabudowanym, zasadzka stanowi jedną z form działań taktycznych podczas prowadzenia obrony przez kompanię piechoty (lekkiej lub zmechanizowanej). Stanowi jeden z elementów prowadzenia elastycznych działań obronnych, zmierzających do skutecznej dezorganizacji przeciwnika i osłabienia jego potencjału bojowego przed osiągnięciem zasadniczej linii obrony sił własnych.

Mimo jednoznacznych skojarzeń, umiejscawiających tego typu działania w działaniach polowych, doświadczenia szeregu konfliktów: walk IDF w Libanie w 1982 r., wojny w Czeczenii 1994 – 1996, czy walk w czasie tzw. II Intifady wykazały, że umiejętnie przeprowadzona zasadzka jest doskonałym narzędziem

* dr Paweł MAKOWIEC

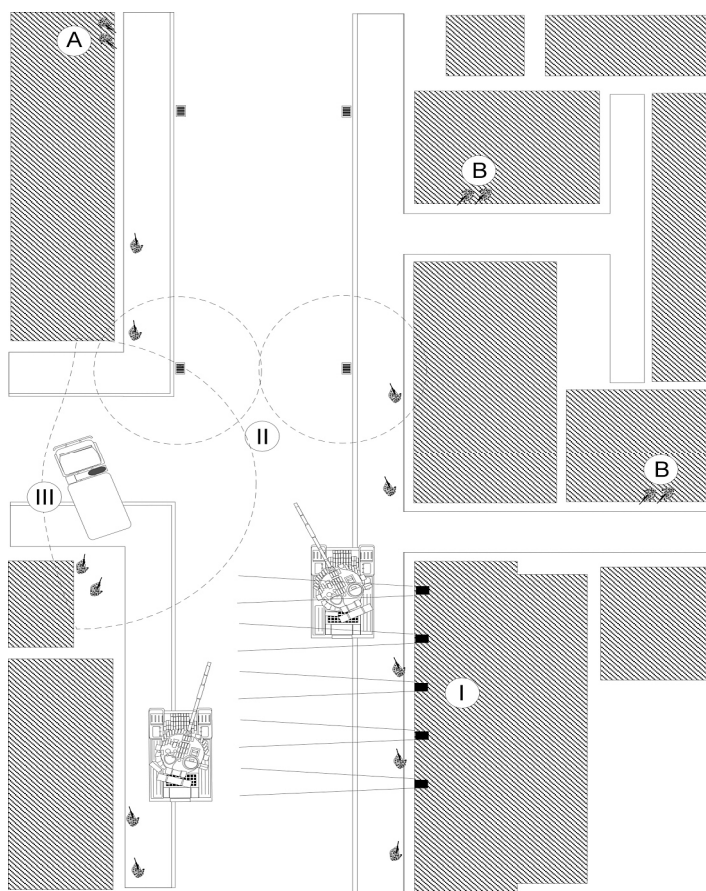
¹ Pojęcie *terenu zabudowanego*, zdaniem autora, jest pojęciem szerszym od stosowanego w nomenklaturze wojskowej *terenu zurbanizowanego* i lepiej odzwierciedla charakterystykę środowiska walki.

wykorzystywanym z powodzeniem przez znacznie słabszego przeciwnika, dysponującego wyłącznie bronią piechoty, do zadania wysokich strat nacierającym pododdziałom. Walki w Iraku w latach 2003 - 2005 po części zmodyfikowały te doświadczenia, lecz ta forma działań taktycznych w obronie nadal uznawana jest za skuteczną.

1. ZASADZKA W TERENIE ZABUDOWANYM WEDŁUG POGLĄDÓW AMERYKAŃSKICH

1.1. Uwagi ogólne

W amerykańskich regulaminach taktycznych walki w terenie zabudowanym, zasadzka występuje w obu wariantach obrony kompanii: obrony doraźnej (ang. *hasty defence*) oraz obrony przygotowanej (ang. *deliberate defence*), a także jako element działań opóźniających (ang. *delay actions*)².

Rys. 1. Zasadzka w terenie zabudowanym (wariant). Oznaczenia literowe: A/B – sekcje dwuosobowe piechoty, I – ładunki EFP³, II – ładunki IED, III – ładunki VBIED

Źródło: Opracowanie własne

² *Field Manual FM 3-06.11 Combined arms operations in urban terrain*, Washington 2002, s. 5-32, 5-37, 5-41.

³ Objaśnienie skrótów: EFP - Explosively Formed Projectile, pol. pocisk (penetrator) formowany wybuchowo; IED - Improvised Explosive Device, pol. improwizowany ładunek wybuchowy; VBIED - Vehicle - Borne Improvised Explosive Device, pol. samochód z improwizowanym ładunkiem wybuchowym.

W obu rodzajach działań zasadzki rozmieszcza się na przewidywanych kierunkach podejścia przeciwnika, wykorzystując istniejące warunki terenowe umożliwiające skuteczne wykorzystanie środków ogniowych (rys. 1). Wśród potencjalnych miejsc zasadzek wyróżnia się między innymi:

- a) ulice o zwartej zabudowie i charakterze wielkomiejskim;
- b) place, skwery oraz inne otwarte przestrzenie w strukturze zabudowy;
- c) mosty, wiadukty, tunele i inne elementy infrastruktury komunikacyjnej.

W przypadku istnienia kilku potencjalnych dróg podejścia, w celu zatrzymania lub skanalizowania przemieszczania się sił przeciwnika, w zasadzce przygotowanej wykorzystać można barykady, improwizowane pola minowe lub IED. Wejście przeciwnika w strefę zasadzki można również spowodować prowadząc działania mylące, prowokując przeciwnika np. otwarciem ognia lub pozorowanym wycofaniem się⁴.

Podstawowym rodzajem zasadzki jest zasadzka punktowa: liniowa (jedno- lub dwustronna), choć istnieje również możliwość wykorzystania zabudowy do organizacji zasadzek w kształcie litery L lub innych wariantów. Przeprowadzana jest zazwyczaj siłami plutonu piechoty, choć istnieją możliwości prowadzenia uderzeń typu *uderz i odskocz* (ang. *hit and run*) wykonywanymi przez wydzielone drużyny.

Teren zabudowany umożliwia również wykonanie zasadzki obszarowej (ang. *area ambush*), w której poszczególne drużyny plutonu rozmieszczone zostają na równoległych (sąsiadujących) ulicach w zasadzkach punktowych (rys. 2)⁵.

W działaniach typu *uderz i odskocz* należy dążyć do maksymalnego wykorzystania warunków terenowych, które umożliwiają maksymalizację efektu zaskoczenia oraz gwarantują chwilową izolację taktyczną części sił przeciwnika. W tym celu należy wykonać uderzenie ogniowe korzystając ze stanowisk ogniowych nieznajdujących się bezpośrednio w pierzei ulicy. Środki ogniowe zwalczają przeciwnika (pojazdy, siłę żywą), prowadząc ogień w sektorach, które stanowią wolne przestrzenie pomiędzy budynkami (rys. 3)⁶. Zasadzkę tego typu można przeprowadzić zarówno w wariantcie zasadzki improwizowanej, jak i przygotowanej.

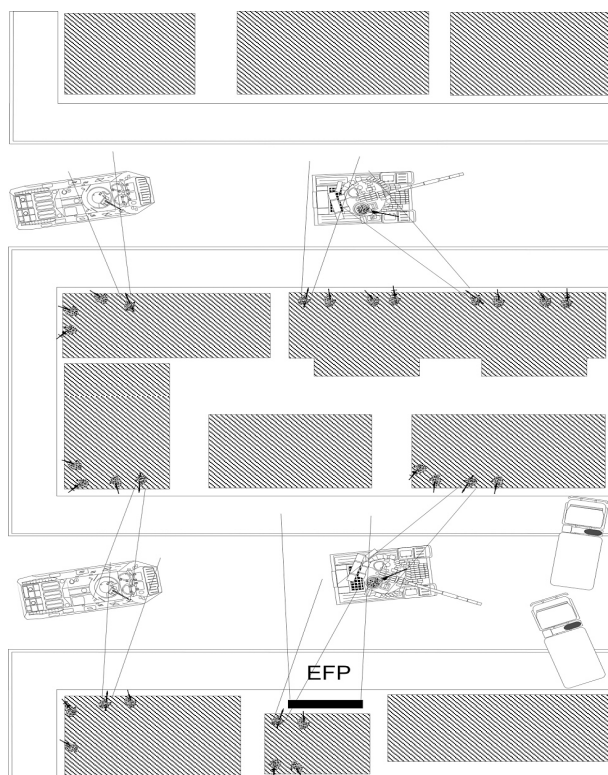
1.2. Organizacja i procedura wykonania zasadzki

Wykonując zadanie postawione przez dowódcę kompanii, pluton piechoty może przeprowadzić zasadzkę przygotowaną (jako element obrony w rejonie wskazanym przez przełożonego) lub improwizowaną (w czasie patrolowania przedpola).

⁴ Taktyka tego typu była często stosowana przez Czeczenów w walkach w Groznych w 1994 – 95. A.L.Speyer III, *The two sides of Grozny*, [w:] *Capital Preservation: Preparing for Urban Operations in the Twenty-First Century - Proceedings of the RAND Arroyo-TRADOC-MCWL-OSD Urban Operations Conference. March 22-23, 2000, Santa Monica 2000*, s. 91 – 92.

⁵ Procedury przeprowadzenia zasadzki należy adaptować z *Ranger Handbook*. SH 21-76, Ft. Benning 2006, s. 5-10 – 5-13.

⁶ *Anti – tank tactics for Infantry Units*. Materiały szkoleniowe 5 batalionu Piechoty Morskiej Stanów Zjednoczonych (USMC). [online]. [dostęp: 02.02.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.2ndbn5thmar.com/fight/AntitankTactics.pdf>].

Rys. 2. Zasadzka obszarowa pododdziału piechoty na sąsiadujących ulicach

Źródło: Opracowanie własne

Organizację i wykonanie zasadzki przygotowanej rozbić można na kilka kolejnych etapów:

- a) wyznaczenie rejonu zasadzki;
- b) rozpoznanie rejonu zasadzki przez dowódcę plutonu;
- c) opracowanie planu zasadzki:
 - wyznaczenie strefy śmierci,
 - wyznaczenie sektorów ognia broni przeciwpancernej i wsparcia (z uwzględnieniem wielokierunkowości i wielowarstwowości ognia),
 - wyznaczenie pozycji ubezpieczenia/obserwacji,
 - wyznaczenie zapór/pól minowych/pułapek minowych⁷,
 - opracowanie działania w rejonie zasadzki w czasie kontaktu z przeciwnikiem,
 - opracowanie działania w czasie wycofania,
 - wyjście w rejon zasadzki,
- d) rozwinięcie ubezpieczenia;
- e) zajęcie stanowisk ogniowych;

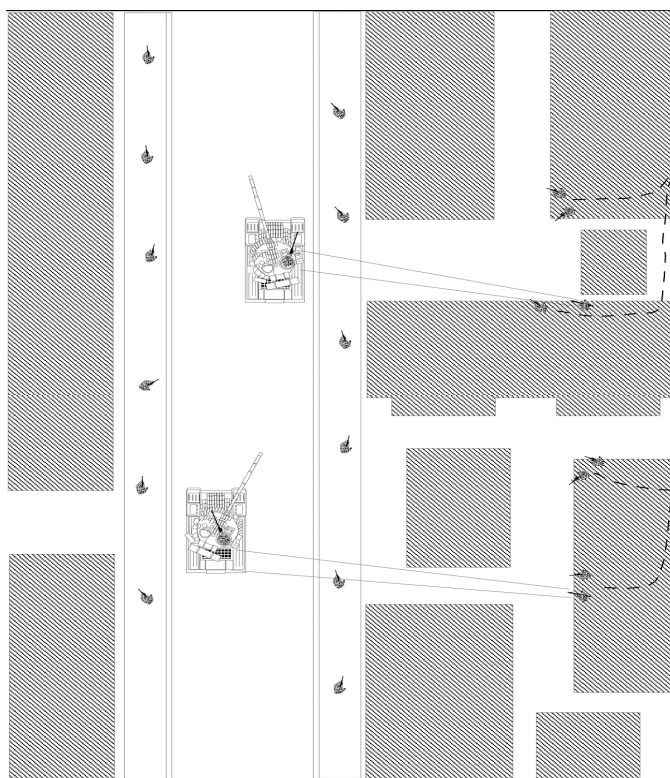
⁷ Zastosowanie IED połączonego z uderzeniem ogniowym zastosowali Palestyńczycy w zasadzce zorganizowanej 9 kwietnia 2002 r. w Jeninie. W rezultacie zginęło 13 żołnierzy IDF w tym dowódca kompanii. J. S. Settle, *Shock Effect or Ships Passing in the Night: The Role of Armored Forces in Fourth Generation Warfare*, Ft. Leavenworth 2004, s. 79.

- f) przeprowadzenie zasadzki;
- g) reorganizacja sił (odtworzenie gotowości bojowej) wycofanie z rejonu zasadzki⁸.

Po wykonaniu zasadzki na przeciwnika pluton realizuje jeden z dwóch wariantów działania:

- a) wycofuje się z rejonu zasadzki i realizuje zadania wyznaczone przez dowódcę kompanii (np. obsadza wyznaczony punkt oporu w ugrupowaniu kompanii);
- b) przekształca obsadzone budynki w punkty oporu.

Zasadzka improwizowana organizowana jest w czasie patrolu lub w działaniach w celu nawiązania kontaktu bojowego. W przypadku wykrycia przemieszczania się sił przeciwnika (pojazdów, grup żołnierzy) po ulicach np. patrolu rozpoznawczego, dowódca plutonu lub zespołu może zdecydować o przeprowadzeniu zasadzki. Zasadzka improwizowana zazwyczaj ma charakter krótkotrwałego uderzenia ogniowego *uderz i oskocz*, choć jeśli to możliwe, należy dążyć do zniszczenia elementów rozpoznawczych przeciwnika ze względu na wykonywane przez nich zadania⁹.

Rys. 3. Zasadzka typu *uderz i oskocz* sekcji piechoty

Źródło: Opracowanie własne

⁸ Jeśli istnieje taka możliwość, należy przeprowadzić całością plutonu ćwiczenie przygotowawcze (ang. *rehearsal*) do wykonania zadania. Wykonuje się je po opracowaniu planu zasadzki, a przed wyjściem w rejon zasadzki. Amerykanie w regulaminie walki piechoty wyróżniają kilka form ćwiczeń przygotowawczych. *Field Manual FM 3-21.8 The Infantry Rifle Platoon and Squad*, Washington 2007, s. 1-32.

⁹ J. Cichecki, D. Kozerański, *Prowadzenie rozpoznania w specyficznych środowiskach walki*, Wrocław 2002, s. 12 – 15.

2. ZASADZKA W TERENIE ZABUDOWANYM - FALUDŻA 12 LISTOPADA 2004 R. (PRZYKŁAD TAKTYCZNY)

2.1. Sytuacja taktyczna w Faludży w listopadzie 2004 r.

Walki o odzyskanie kontroli nad Faludżą w listopadzie 2004 r. stanowią znakomity przykład działań sił połączonych w terenie zurbanizowanym. Kilkudniowe walki z udziałem sił USMC i US Army stały się przedmiotem licznych analiz, które stanowiły podstawę modyfikacji taktyki zastosowania pododdziałów pancernych i zmechanizowanych.

Do operacji *Al Fajr* (ang. *Phantom Fury*) mającej na celu oczyszczenie miasta z sił insurgentów i przywrócenie działania irackiej administracji przeznaczono dwie pułkowe grupy bojowe USMC RCT – 1 i RCT – 7, wzmocnione dwoma grupami bojowymi z US Army: TF 2 – 2 IN (grupa bojowa 2 batalion 2 pułku piechoty) oraz TF 2 – 7 CAV (grupa bojowa 2 batalionu 7 pułku kawalerii).

W skład sił grupy 2 – 2 IN wchodziły: kompania A 2 batalionu 63 pułku pancernego (2 – 63 Armor), szwadron F 4 batalionu kawalerii 3 brygady piechoty (Troop F/4 Cavalry), kompania A 2 batalionu 2 pułku piechoty (2 – 2 IN) i 2 pluton saperów z kompanii A 82 batalionu inżynierskiego¹⁰.

Natarcie prowadzone od 8 listopada 2004 r. poprzedziło przygotowanie artyleryjskie, po którym siły amerykańskie wdarły się w głąb zabudowy północnej części miasta. Szczególną dynamiką odznaczały się działania TF 2 - 2 IN we wschodniej jego części, której pododdziały osiągnęły już w godzinach porannych, 9 listopada, rejon wyznaczonej linii działania PL *Fran* (ang. *Phase Line*, granica działania w poszczególnych etapach działania taktycznego), którą stanowiła autostrada nr 10. Ciężkie walki w sektorze RTC - 1 (zachodniej części Faludży) trwały aż do 10 listopada, kiedy ostatecznie opanowano dzielnicę Jolan. 11 listopada grupa bojowa 2 – 2 IN kontynuowała natarcie w południowej części miasta, oczyszczając z sił przeciwnika dzielnicę przemysłową (PL *Hether*). Działania w ciągu nocy z 11 na 12 listopada prowadzono w dzielnicy Shohada, dążąc do osiągnięcia PL *Isabelle*. 12 listopada około godziny 6.00 siły grupy bojowej wpadły w zasadzkę ogniową zorganizowaną przez irańskich insurgentów, w wyniku której Amerykanie ponieśli straty i zostali zmuszeni do wycofania się na północny skraj dzielnicy (rejon PL *Lana*)¹¹. Po reorganizacji i przygotowaniu ogniowym, 13 listopada, grupa bojowa ostatecznie opanowała dzielnicę, osiągając południowy skraj miasta. Do 19 listopada prowadziła działania oczyszczające wschodnie rejony miasta. 20 listopada przekazała kontrolę nad swoim obszarem piechocie morskiej¹².

¹⁰ D. Wright, T. Reese, *The US Army in Operation Iraqi Freedom May 2003 – January 2005: On Point II: transition to the new campaign*, Ft. Leavenworth 2008, s. 353; J. Maass, *Engineers at war*, [w:] *Tip of spear: US Army small – unit action in Iraq 2004 – 2007*, edit. J. Hoffman, Washington 2009, s. 88.

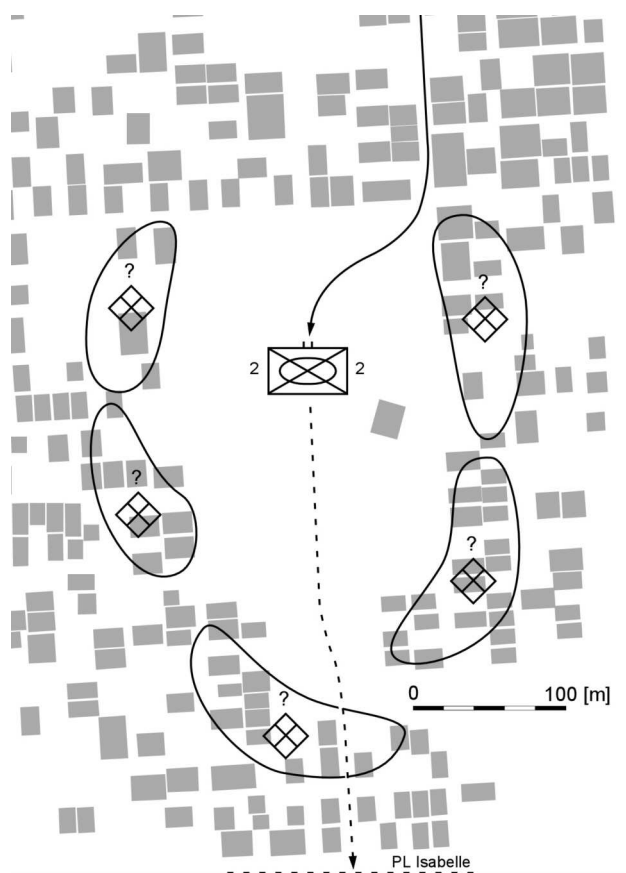
¹¹ *Interview with LTC Peter A. Newell. March 23, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006, s. 15 - 16.

¹² J. Maass, op. cit., s. 102 – 103.

2.2. Analiza taktyczna zasadzki

2.2.1. Lokalizacja

Zasadzkę przeprowadzono na otwartej, niezabudowanej przestrzeni znajdującej się wewnątrz dzielnicy. Plac o przybliżonych wymiarach 250 m na 200 m (długość i szerokość) bezpośrednio sąsiedował z kwartałami stosunkowo luźnej zabudowy mieszkalnej, typowej dla miast w Iraku (rys. 4). Taka struktura przestrzenna umożliwiała stworzenie worka ogniowego i możliwość prowadzenia ognia z wielu kierunków, a także ewentualne okrążenie pododdziałów przeciwnika poprzez odcięcie im drogi odwrotu. Wielokierunkowość ognia gwarantowała rozproszenie ognia obronnego przeciwnika, również wyraźnie ograniczała wyzyskanie przewagi w środkach ogniowych i wykorzystanie wsparcia artyleryjskiego.

Rys. 4. Szkic sytuacyjny zasadzki na siły TF 2 – 2 IN w Faludży 12 listopada 2004r.

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2. Taktyka przeprowadzenia zasadzki

W przeprowadzeniu zasadzki Irakijczycy wykorzystali dwa podstawowe elementy taktyczne, w dużej mierze niwelujące przewagę strony amerykańskiej:

- a) wejście sił przeciwnika na otwartą przestrzeń otoczoną budynkami i ich czasowy postój (dowódca grupy, ppłk Peter Newell, zarządził postój taktyczny);
- b) świt, który wymusił przejście z obserwacji noktowizyjnej na dzienną (adaptacja wzroku).

Duże znaczenie miało zmęczenie żołnierzy grupy bojowej, którzy prowadzili działania przez całą noc (od godz. 23.30 11 listopada), co również negatywnie wpłynęło na ich gotowość bojową¹³.

Uzyskanie zaskoczenia umożliwiło także dobre maskowanie stanowisk ogniowych przez insurgentów. Oprócz tradycyjnego wykorzystania do ich budowy budynków (strzelnice lub wyłomy w murach), wykonywali małe okopy w pobliżu ścian lub murów stanowiących ogrodzenie posesji. Stanowiska tego typu były maskowane od góry np. arkuszem blachy oraz ziemią, co skutecznie utrudniało wykrycie (również w termowizji). Masowość ich występowania stanowiła zaskoczenie dla Amerykanów, którzy nadali im nazwę *gniazda pajaków* (ang. *spider holes*)¹⁴.

Pewną rolę odgrywała również taktyka stosowana przez insurgentów. Nie tworzyli oni klasycznych linii obrony, obsadzając wybrane kwartały zabudowy, tworzyli ogniska oporu. Stosując małe, mobilne pododdziały, dążyli do zadania maksymalnych strat przeciwnikowi.

Uderzenie ogniowe przeprowadzono przy pomocy skoncentrowanego i zmasowanego ognia z broni strzeleckiej i ręcznych granatników przeciwpancernych, co skutecznie zdeorganizowało siły przeciwnika i zadało mu straty. Intensywna wymiana ognia trwająca około 30 minut i możliwość znalezienia się w okrążeniu (brak współdziałania i wsparcia ze strony 6 batalionu 3 brygady Irackich Sił Bezpieczeństwa) zmusiła Amerykanów do wycofania się na pozycje wyjściowe¹⁵.

2.3. Ocena ogólna

Zasadzka na siły grupy bojowej TF 2 – 2 IN jest znakomitym przykładem skuteczności tego rodzaju taktyki w warunkach walki w terenie zabudowanym. Stanowi dowód, że nawet słabo uzbrojone pododdziały nie dysponujące bronią ciężką, wykorzystując cechy tego środowiska walki, są w stanie z powodzeniem stawić opór znacznie silniejszym siłom przeciwnika.

Mimo znaczącej dysproporcji sił insurgenci osiągnęli podstawowy cel działania – zatrzymali przeciwnika i opóźnili jego działanie o kilkanaście godzin. Kolejne natarcie, prowadzone przez Amerykanów 13 listopada, zostało poprzedzone uderzeniem ogniowym artylerii i samolotów CAS (m.in. AC 130 *Gunship*), które miały obezwładnić punkty oporu¹⁶.

¹³ *Interview with LTC Peter A. Newell...*, s. 15.

¹⁴ Tę nową taktykę, odmienną od dotychczasowej, przypisywano ochotnikom z krajów arabskich walczących w Iraku. *Interview with LTC Peter A. Newell...*, s. 15; *Interview with CSM Darrin Bohn. July 20, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006, s. 8.

¹⁵ Trudno dokładnie określić straty amerykańskie w zasadzce. Zginęło dwóch żołnierzy: por. E. Iwan oraz sierż. J. Matteson, nieznana jest jednak liczba rannych. Relacja st. sierż. P. Smith'a, który jako sierżant kompanii A 2 – 2 IN odpowiadał za ewakuację rannych nie zawiera informacji na ten temat. Materiał prasowy podaje szacunkowe straty insurgentów, określając je na około 10 zabitych. A. Barnard, *Inside Fallujah's war*, [w:] „The Boston Globe”, 28 November 2004, [online]. [dostęp: 02.02.2010]. Dostępny w Internecie: http://www.boston.com/news/world/articles/2004/11/28/inside_fallujahs_war/; *Interview with SGM Peter Smith. June 6, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006, s. 9 – 10; Straty w sprzęcie również są niewiadomą, za pewne należy uznać uszkodzenie kilku pojazdów, w tym zapalenie przez Irakijczyków czołgu M1A2. *Interview with LTC Peter A. Newell...*, s. 15.

¹⁶ *Interview with CSM Darrin Bohn...*, op. cit., s. 9.

PODSUMOWANIE

Analiza taktyczna zasadzki w dzielnicy Shohada ukazuje duże możliwości pododdziałów piechoty w prowadzeniu działań obronnych w terenie zabudowanym, które są w stanie stawiać skutecznie opór. Zastosowanie odpowiedniego wariantu taktycznego i umiejętne wykorzystanie właściwości środowiska walki umożliwia zadanie silniejszemu przeciwnikowi wysokich strat. Walka insurgentów z siłami amerykańskimi stoczona w Faludży 12 listopada 2004 r. pozwala wysunąć tezę, że w czasie planowania obrony w terenie zabudowanym, obrońca winien zawczasu przygotować istniejące potencjalne rejonu zasadzek, tworząc sieć zasadzek w obronie¹⁷.

Należy przypuszczać, że zasadzka nadal będzie odgrywać znaczącą rolę w działaniach w terenie zabudowanym jako skuteczna forma walki. Najbardziej spektakularnym przykładem jej skuteczności jest zasadzka na siły *IDF* przeprowadzona przez powstańców palestyńskich w obozie dla uchodźców w Jeninie 9 kwietnia 2002 r. Mimo wypracowanej taktyki walki w mieście, siły izraelskie poniosły w tym starciu wysokie straty i dopiero wprowadzenie do walki sił pancernych i ciężkiego sprzętu inżynieryjnego pozwoliło opanować sytuację. Kolejne przykłady skutecznych zasadzek przyniosły działania w Iraku, gdzie za wzorcowe można uznać starcie z 13 listopada 2004 r. w Mosulu, gdzie insurgenci zaatakowali grupę Sił Szybkiego Reagowania (ang. *Quick Reaction Force, QRF*) 3 batalionu specjalnego policji irackiej. W efekcie wymiany ognia grupa ta praktycznie straciła zdolność bojową, ponosząc straty 12 zabitych i 48 rannych na łączną liczbę około 80 żołnierzy (sic !)¹⁸. O tym, jak niebezpieczne mogą być zasadzki przeciwpancerne piechoty, przekonali się Izraelczycy w sierpniu 2006 r. podczas próby opanowania miejscowości Wadi al – Saluki w południowym Libanie przez oddziały izraelskiej 162 Dywizji Pancerniej. 11 z 24 czołgów *Merkava IV* zostało trafionych przez bojowników *Hezbollah'u*, którzy znakomicie wykorzystali warunki zabudowy miejskiej i ograniczenia w działaniu broni pancernej w tym środowisku walki¹⁹.

Doświadczenia własne i armii obcych w terenie zabudowanym powinny stać się w przyszłości przedmiotem wnikliwych analiz, których efekty powinny być uwzględnione w działaniach prowadzonych coraz szerzej w tym środowisku walki przez Wojsko Polskie. Zasadzka w warunkach walki miejskiej winna się stać stałym elementem szkolenia pododdziałów piechoty, zarówno w aspekcie jej przeprowadzenia, jak i procedur działania w wypadku wejścia sił własnych w zasadzkę. Zasadzki tego typu są przedmiotem szkolenia np. armii kanadyjskiej, która korzysta z amerykańskich doświadczeń i obiektów szkoleniowych. Sami Amerykanie wyciągnęli wnioski

¹⁷ *Interview with MAJ Eric Krivda. February 6, 2006, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006, s. 5; Znakomitym przykładem rozpoznania i przygotowania rejonów potencjalnych zasadzek była walka sił *Hezbollah'u* w Wadi al – Saluki. *Anti - Tank Weapons. The Offensive/Defensive Battle Continues*, [w:] „Asian Defence & Diplomacy”, Singapore 2009, vol. 16 (August 2009), s. 8.*

¹⁸ *In contact! Case Studies from the Long War*, vol. I, edit. W. Robertson, Ft. Leavenworth 2006, s. 25 – 30.

¹⁹ M. Matthews, *We Were Caught Unprepared: The 2006 Hezbollah-Israeli War*, Ft. Leavenworth 2006, s. 54 - 55.

z działań w Czeczenii i wprowadzili ten element szkolenia już pod koniec lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku²⁰.

LITERATURA

1. *Anti – tank tactics for Infantry Units*. Materiały szkoleniowe 5 batalionu Piechoty Morskiej Stanów Zjednoczonych (USMC). [online]. [dostęp: 02.02.2010]. Dostępny w Internecie: <http://www.2ndbn5thmar.com/fight/AntitankTactics.pdf>].
2. *Anti - Tank Weapons. The Offensive/Defensive Battle Continues*, [w:] „Asian Defence & Diplomacy”, Singapore 2009, vol. 16, August 2009.
3. Barnard A., *Inside Fallujah's war*, [w:] „The Boston Globe”, 28 November 2004. [online]. [dostęp: 02.02.2010]. Dostępny w Internecie: http://www.boston.com/news/world/articles/2004/11/28/inside_fallujahs_war/.
4. Burton G., *An Urban Operations Training Capability for the Canadian Army*, [w:] „The Canadian Army Journal”, Kingston 2006, vol. 9.1, Spring 2006.
5. Cameron R., *It Takes a Village To Prepare for Urban Combat... And Fort Knox Is Getting One*, [w:] „Armor”, Ft. Knox 1997, November-December 1997.
6. Cichecki J., Kozerański D., *Prowadzenie rozpoznania w specyficznych środowiskach walki*, Wrocław 2002.
7. *Field Manual FM 3-06.11 Combined arms operations in urban terrain*, Washington 2002.
8. *Field Manual FM 3-21.8 The Infantry Rifle Platoon and Squad*, Washington 2007.
9. *In contact ! Case Studies from the Long War*, vol. I, ed. W. Robertson, Ft. Leavenworth 2006.
10. *Interview with CSM Darrin Bohn. July 20, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006.
11. *Interview with MAJ Eric Krivda. February 6, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006.
12. *Interview with LTC Peter A. Newell. March 23, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006.
13. *Interview with SGM Peter Smith. June 6, 2006*, Operational Leadership Experiences Project/Combat Studies Institute, Ft. Leavenworth 2006.
14. Maass J., *Engineers at war*, [w:] *Tip of spear: US Army small – unit action in Iraq 2004 – 2007*, edit. J. Hoffman, Washington 2009.
15. Matthews M., *We Were Caught Unprepared: The 2006 Hezbollah-Israeli War*, Ft. Leavenworth 2006.

²⁰ G. Burton, *An Urban Operations Training Capability for the Canadian Army*, [w:] „The Canadian Army Journal”, Kingston 2006, vol. 9.1 (Spring 2006), s. 101; R. Cameron, *It Takes a Village To Prepare for Urban Combat... And Fort Knox Is Getting One*, [w:] „Armor”, Ft. Knox 1997, November-December 1997, s. 11.

16. Settle J. S., *Shock Effect or Ships Passing in the Night: The Role of Armored Forces in Fourth Generation Warfare*, Ft. Leavenworth 2004.
17. Speyer III A.L., *The two sides of Grozny, [w:] Capital Preservation: Preparing for Urban Operations in the Twenty-First Century - Proceedings of the RAND Arroyo-TRADOC-MCWL-OSD Urban Operations Conference. March 22-23, 2000, Santa Monica 2000.*
18. *Ranger Handbook*. SH 21-76, Ft. Benning 2006.
19. Wright D., Reese T., *The US Army in Operation Iraqi Freedom May 2003 – January 2005: On Point II: transition to the new campaign*, Ft. Leavenworth 2008.

AMBUSH IN BUILT-UP AREA. TACTICAL CASE STUDY

Summary

This paper presents a concise description of an ambush as one of infantry tactics in a built-up area. The first part of the article depicts modern views on the role of an ambush in urban combat and its variants: a deliberate ambush and a hasty one. The other part of the article includes a short tactical analysis of the AIF (Anti Iraqi Forces, Iraqi Insurgents) urban ambush in the Shohada District in Fallujah on 12 November 2004. This fight is a classic example of a deliberate infantry defence ambush in an urban environment.

Key words: *ambush, operations in urban area, urban area, tactics, Iraq, Al Fajr operation in 2004, Fallujah*

Artykuł recenzował: płk prof. dr hab. Mariusz WIATR